

Thay lời tựa

của
Po Dharma¹

Hroi là một dân tộc ở khu vực Phú Yên, lần đầu tiên được các nhà nghiên cứu biết đến vào năm 1933. Tiếc rằng, những bài nghiên cứu về dân tộc này chỉ là phần nhỏ nhen so với dân tộc thiểu số khác ở miền trung Việt Nam.

Năm 2003 đánh dấu một khúc quanh mới trong chương trình nghiên cứu về Hroi, một dân tộc đã bị lãng quên gần 70 năm qua. Có chăng, từ vựng Hroi-Việt do Dominique Nguyen trình bày và phân tích là bài nghiên cứu khoa học đầu tiên liên quan đến dân tộc này !

Trong tác phẩm này, độc giả sẽ phát hiện hai chủ đề qua trọng, đó là nguồn gốc lịch sử dân tộc Hroi và vai trò của ngôn ngữ Hroi trong hệ thống Chamic ở Việt Nam.

Đứng trên phương diện lịch sử, dân tộc Hroi là thân dân của vương quốc Champa thời trước, có một quyền công dân ngang hàng như những dân tộc khác cùng chung sống trên lãnh thổ của vương quốc này. Nhưng gần hơn nửa thế kỷ qua, dân tộc Hroi, cũng như các dân tộc thiểu số khác ở miền trung Việt Nam, đã trở thành một nạn nhân của một số nhà nghiên cứu hay các nhà văn viết lách chỉ xem dân tộc này là người Thượng không dính dáng gì với vương quốc Champa. Thậm chí, một số nhà nghiên cứu hay tạm gọi là nhà nghiên cứu này còn cho rằng

¹ Po Dharma là Phó Giáo Sư của Viện Viễn Đông Pháp và cũng là chủ nhiệm chương trình nghiên cứu Thế Giới Mã Lai và Thế Giới Đông Dương của viện này ở Mã Lai.

các dân tộc Tây Nguyên nói chung và dân tộc Hroi nói riêng là một cộng đồng bị người Chăm đô hộ, nhưng các giả này không đưa ra một dự kiến lịch sử nào để minh chứng cho lý thuyết không có cơ sở khoa học của mình. Để chỉnh đốn lại những sự sai lầm này, Dominique Nguyen đã dành một số trang nhằm làm sáng tỏ lại nguồn gốc lịch sử dân tộc Hroi. Dựa trên một số tư liệu lịch sử và phương pháp minh chứng khoa học, Dominique Nguyen kết luận rằng Hroi không phải là người Chăm, nhưng là một dân tộc có văn hóa riêng và tiếng nói riêng, dù Hroi vẫn là công dân của vương quốc Champa thời trước. Cùng trong tác phẩm này, tác giả không ngần ngại phân tích những quan điểm sai lầm thường đăng tải trên sách báo, nhất là sách báo tiếng Việt, liên quan đến nguồn gốc lịch sử dân tộc Hroi nhằm làm sáng tỏ thêm vai trò của người Hroi trong quá trình lịch sử của Champa.

Phần thứ hai là phần phân tích rất chi tiết từ vựng Hroi trong tư liệu mang ký hiệu CAM 182 và 183 hiện đang lưu trữ trong thư viện của Viện Viễn Đông Pháp tại Paris. Trong phần này, tác giả phân tích kỹ lưỡng nguồn gốc từ vựng dùng trong tư liệu này. Trên tổng số 1207 từ dùng trong từ vựng Hroi-Việt, tác giả đã tìm ra 243 từ riêng biệt của dân tộc Hroi; 9 từ gốc Phạn ngữ; 3 từ gốc Á Rập; 1 từ gốc Kampuchea; 2 từ gốc Mã Lai; 19 từ của ngôn ngữ Jarai và Radé. Phần còn lại là 929 từ thuộc nhóm Chamic, có nghĩa là từ thông dụng mà người Chăm vẫn còn dùng ở khu vực Panduranga.

Từ vựng Hroi-Việt do Dominique Nguyen trình bày và phân tích là một công trình khoa học mà ông ta đã bỏ công ra nghiên cứu từ năm 1982, lúc mà ông ta còn là sinh viên của đại học Sorbonne, Paris. Nhưng không phải dựa trên thời gian nghiên cứu lâu dài này mà tác phẩm của Dominique Nguyen được tập san Champaka đón nhận để ấn loát. Từ vựng Hroi-Việt được đánh giá là một tác phẩm khoa học có chất lượng, vì tác giả không phải là nhà văn viết lách về ngôn ngữ Hroi nhưng là một

nhà nghiên cứu thật sự, luôn luôn dùng phương pháp luận khoa học với dữ kiện cụ thể để trình bày quan điểm và lý thuyết của mình.

Từ vựng Hroi-Việt của Dominique Nguyen chắc chắn sẽ giúp cho độc giả một tia sáng mới nhằm thấu triệt thêm về nguồn gốc dân tộc, văn hóa và ngôn ngữ Hroi. Thêm vào đó, tác phẩm này sẽ đưa độc giả quan sát thêm một số quan điểm mới của tác giả về nguồn gốc dân tộc Tây Nguyên trong quá trình lịch sử. Theo tác giả, dân tộc Tây Nguyên nói chung và dân tộc Hroi nói riêng là thân dân của vương quốc Champa thời trước chứ không phải là đồng bào Thượng bị người Chăm đô hộ hay đồng hóa như một số nhà văn viết lách thường hiểu lầm.

Hy vọng rằng, từ vựng Hroi-Việt của Dominique Nguyen sẽ là một động cơ mới nhằm lôi kéo thêm các nhà khoa học nghiên cứu sâu đậm hơn về Hroi, một dân tộc bị quên lãng trên sách báo khoa học hơn nửa thế kỷ qua.